

הוא מזכיר כמה פעמים אישים אחרים — את סאלי מאיר, קסטנר ומקללנד, כדי שהקורא יתרשם מקשריו החשובים של בכר.

בתור משתתפי "הפעולה העילאית" להצלת יהודים נזכרים, חוץ מבכר עצמו, בדיוק אותם המשתתפים אשר שומצאו עמו באותו רגע, כולל שני הנהגים. משמע: המטרה הייתה לבטח את חמשת אנשי הסי"ס מפני מעשה אלימות אימפולסיבי ברגע נפילתם בידי חיילי צבאות הברית. על כן גם באה ההדגשה כי "כל האדונים" שייכים רק לחילה המילואים של הסי"ס הקרבי. שוייגר ביקש להודיע על "שינוי מקום המגורים", כדי שאפשר יהיה לפעול למען בכר גם במקרה של כליאתו במחנה-שבויים.

ברור לחלוטין כי שוייגר לא כתב מכתב זה ללא שידול מצד בכר. כי אחרת, מניין ידע בכלל על קיום נציגו של רובלט בברן? הוא יכול היה לדעת זאת רק מפי בכר ואנשיו. וזוהי נקודת-התורפה: שוייגר מציד לטובת בכר ואנשיו על מעשים שלא היתה לו כל אפשרות לדעת עליהם אישית. במשך שנה תמימה ישב במחנה-הריכוז, ללא שום קשר עם בודפשט, ולא יכול היה לדעת מה אירע באותה תקופה בהונגריה ובשחיין. כל ידיעותיו באו לו משימעה בלבד — אם מפי בכר, אם מפי היהודים שנמצאו עם בכר.

אך אין צורך לפקפק בכנותו של שוייגר. בכר שיחרר אותו ממחנה-הריכוז וטיפל בו במסירות. מדוע לא היה צריך להאמין לו?

★ ★ ★

בהלת-הזהב במיכצריה-ההרים

מאותו יום ידע בכר כי הוא עומד להיארס בכל רגע. ואומנם, ב־12 במאי נאסר בידי לוחמי-שיחרור אוסטריים, שמטרתו כעבור כמה ימים ליד האמריקאים. אלה אסרוהו "מאסר אוטומאטי" — כמו את כל קציני-הסי"ס הבכירים.

מייד לפני מאסרו מסר בכר ל"ר שוייגר שתי מוזדות, שהיו מלאות בקופות-פלדה רבות. כל קופה כזאת הכילה מטבעות-זהב מכל הסוגים, שעוני זהב ופלטינום, תכשיטים ואבנים יקרות. בכר סיפר לשוייגר שזהו אוצר דמי-הכופר ששילמו יהודי הונגריה תמורת משלוח רכבת-הנכבדים, שהגיעה דרך ברגן-בלזן לשווייץ (ושמילאה לאחר מכן תפקיד מרכזי במשפט קסטנר). הוא, בכר, הבטיח כביכול לקסטנר בשעתו כי לא ימסור אוצר זה לממונים עליו, אלא יחזירו לבעליו בבוא העת. בזאת, כך אמר, הוא מקיים את הבטחתו. בכר ביקש משוייגר לקחת אוצר זה לשווייץ, ולמסרו שם לקסטנר או לנציגים אחרים של היהדות העולמית. הוא לא שכח להוסיף כי אוצר זה מההה את כל הרכוש שנשדד מיהודי הונגריה.

קארל גראבאו, עוזרו של בכר, טוען כיום כי היה נוכח בעת המסירה, וכי נמסרה רק מוזודה אחת. בכר עצמו מודגש גם כיום כי מסר לשוייגר את כל האוצרות שנמצאו ברשותו, וכי כל השאר אינו אלא שקר.

לשוייגר לא היתה אפשרות מהירה להגיע לשווייץ. הוא ניסה לבוא במגע עם הבריגדה היהודית באיטליה, כדי למסור לה את הרכוש. כשמאמציו עלו בתוהו, מסר את הרכוש לידי המשטרה הצבאית האמריקאית, תמורת קבלה.

אולם בכר ב־24 במאי גילתה המישטרה הצבאית האמריקאית, בבית בו גר בכר, אוצר גדול נוסף, שהיה חבוי מתחת למיטה — 12 יום אחרי מאסרו של בכר, שישה ימים אחרי מסירת האוצר הראשון! אוצר זה הכיל אף הוא מוטות-ברזל, לוחות פלטינום, שעונים, תכשיטים, טבעיה, עגילים ו־1700 מטבעות זהב. חשוב מכל: קופסה מלאה סתימות-זהב שהוצאו משיני אדם!

אך גם זה לא הכל. כעבור ארבעה שבועות, ב־25 ביוני, הופיעו במישטרה הצבאית האמריקאית בניהלתי היהודים של בכר, ומסרו שם אוצר גדול נוסף, בטענה כי קצין-מוזיקה צרפתי בלתי-ידיע ניסה להשתלט עליו.

ובכן: תחילה מסר בכר לשוייגר את האוצר מס' 1, בטענה כי זהו כל הכופר של יהודי הונגריה. אחר-כך נמצא אוצר מס' 2, שהיה גדול עוד הרבה יותר. כעבור חודש נתגלה אוצר מס' 3!

מניין באו שיני הזהב? האם יהודי-הונגריה הוציאו לעצמם את הסתימות מן השיניים? מתקבל יותר על הדעת כי הן באו ממחסן של מתנה-השמדה.

★ ★ ★

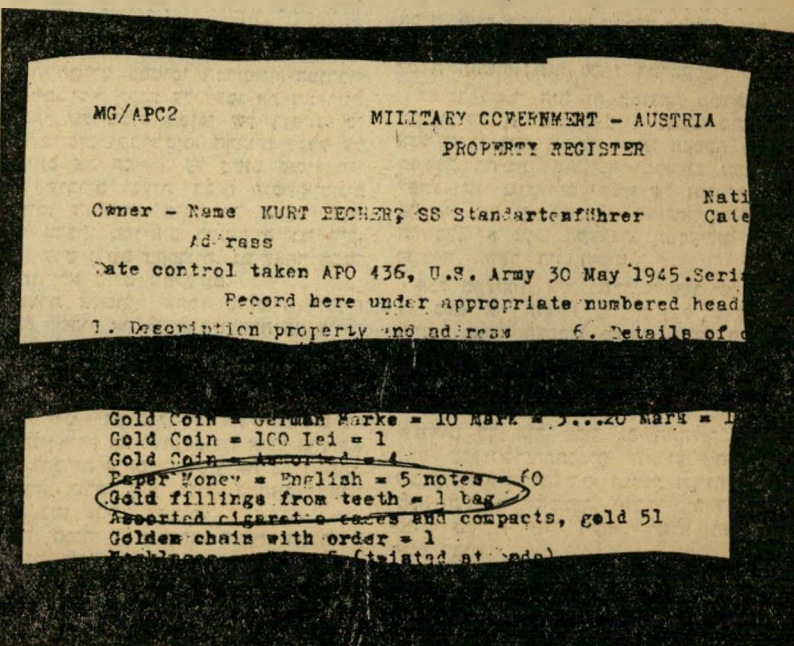
מיליונים תמורת דם

קסטנר עצמו לא טען מעולם, אף לא כשהעיד את העדות הראשית לטובת בכר במשפט-ההיחוד שלו, כאילו הבטיח לו בכר אי-פעם להחזיר את הרכוש שנשדד מיהודי הונגריה. להיפך. בדו"ח קסטנר נמצאים קטעים רבים המעידים כי בכר תבע ממנו תשלומים גדלים והולכים.

עוד יותר בולטת העובדה כי בכר יכול היה להחזיק אצלו, במשך שנה שלמה, את חפצי-הערך שנשחטו מיהודי הונגריה. הרי הוא לא היה הגובר הראשי של הסי"ס, אלא רק אלוף-מישנה. או שמא יש להניח כי בכר סחט את הרכוש מן היהודים, תמורת חייהם, באופן פרטי? קשה להאמין בכך. אך ייתכן כי בכר הפקיע לעצמו חלק מן הכסף אשר גבה מן היהודים, שהיו שרויים בפתח-מחנה, תחת למסור את הכל לסי"ס.

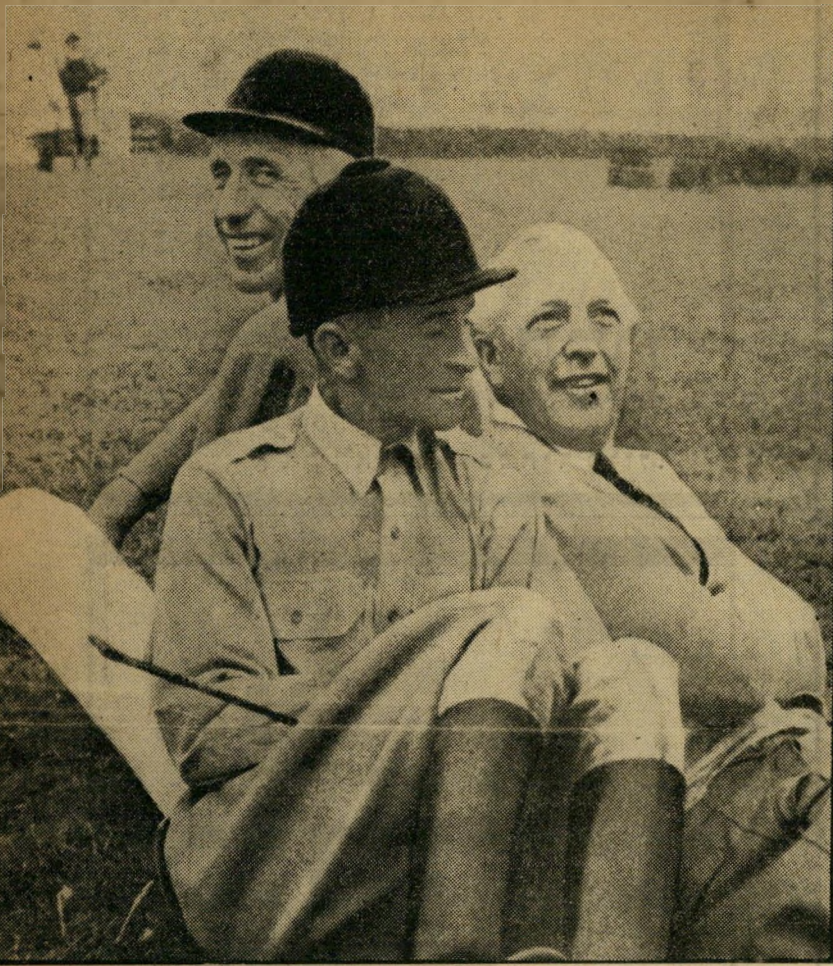
על כל פנים, כבר עד 22 ביולי 1944, כמעט שנה לפני סוף המלחמה, השיג בכר מיהודי הונגריה, באמצעות "ועדת העזרה וההצלה" של קסטנר ובראשו, חפצי-ערך, שהוערכו או בסך שני מיליון ו־100 אלף דולאר. אחרי תאריך זה סחט מיהודי הונגריה רכוש העולה על כך פי כמה.

עדויותיו של בכר עצמו, אותן העיד לאחר מכן בשבועה, סותרות זו את זו. כך, למשל,

קטעים מאחת הרשימות של אוצר-בכר. למעלה: הכותרת של המי"מ של הצבאי של בנות-הברית באוסטריה; שם הבעל: קורט בכר, אלוף-מישנה של הסי"ס. בקטע התחתון, בין שאר הפריטים: "סתימות זהב משיניים, 1 שקית".

שיני זהב

המיליון

קורט בכר (מימין) עם שני חברים, בתחרות-רכיבה בשנת 1957, כאשר בכר הצהיר על רכוש של למעלה מ־120 מיליון מארק. במר"כ: גינתר סמה, שהצהיר במשפט-ההיחוד של בכר כי "בתווכי... גויס בכר לפרשי הסי"ס".

הודיע ליולא בראנד בכתב, אחרי המלחמה, כי "למען האמת יש לציין כי כל הרכוש לא זרם לכיסי הפרטי, אלא לקופות ממשלת הרייך דאז". בעדותו (בכתב) במשפט אייכמן טען כי מעולם לא הפקיע מפיצלים או רכוש. במקום אחר טען כי הסכומים נמסרו לו כדי שיוכל לשכנע בעזרתם את הימלר לשחרר יהודים. איך יכול היה לשכנע את הימלר בעזרת רכוש שנשמר במזודות אצלו?

יולא בראנד סבור כי בכר שדד בהונגריה סכומים שהגיעו לפחות לשישה מיליון דולאר, ואולי עלו על כך בכמה מיליונים נוספים. בראנד עצמו חיפש, ברשימות השונות של אוצרות-בכר, חפצי-ערך אישיים שלו שמסר לנאצים, אך לא גילה אותם.

אם כן, מניין בא הכסף שמסר בכר לשוייגר? בראנד אינו מאמין כי אומנם היו אלה דמי-הכופר של המישלוח הראשון ("רכבת ברגן-בלזן"). לעומת זאת הוא סבור כי היו אלה הסכומים ששילמו היהודים עבור משלוח שני מברגן-בלזן לשווייץ, בו היו צריכים לנסוע 3000 יהודים. עבור כל אחד שלמו 1000 דולאר, היינו, סך כולל של שלושה מיליון דולאר. משלוח שני זה לא שוחרר מעולם על-ידי הנאצים.

על כל פנים: הרכוש שהיה בידי בכר נשחט מיהודים, שמסרו לבכר את רכושם תמורת הצלת חייהם. היה זה מיסחר מבחיל בחיי אדם — כשאיכמן ואנשיו שולחים את היהודים למחנות-המחנה ומסילים אימת-מחנה על כל יהודי הונגריה, ואילו בכר משחרר יהודים בודדים תמורת סכומים שהגיעו למיליונים.

מה קרה לשלושת אוצרות-בכר, שהופקדו בידיהם של האמריקאים? תחילה התייחסו אליהם כאל רכוש נטוש, ללא בעלים. האוצרות מויינו כמה פעמים, צורפו יחד והופרדו מחדש, והפקדו בבנקים אוסטריים שונים.

רק בראשית 1947 הושג הסכם בין המוסדות היהודיים והאמריקאיים. הוחלט למסור את כל אוצרות-בכר לידי הסוכנות היהודית לארץ-ישראל, ברוח ההחלטה האמריקאית להשתמש ברכוש הנטוש לצורך שיקום הפליטים.

שני נציגים רישמיים של הסוכנות, ד"ר דאגוברט אריאן וד"ר בן-ציון מאירי, הגיעו בראשית חודש מארס לזאלצבורג והכינו רשימת-מלאה, בשיתוף עם הקצינים האמריקאיים. ב־7 במארס הוכן פרוטוקול, בו נקבע: "... 2. הסוכנות היהודית לארץ-ישראל קיבלה על עצמה, בתור נאמנה של בעלי הרכוש, יהיו אשר יהיו, את האחריות המלאה לניהולם, להיסולם ולחלוקתם של נכסים יהודיים שדודים אלה."

ב־10 במארס מסרו שני הנציגים היהודיים לאמריקאים קבלה על 15 קופות של מטבעות-זהב ומטבעות אחרות, ו־13 קופות של תכשיטי-זהב ואבני-חן. לאחר מכן מיהרו להגיע עם רכוש זה לשווייץ. ב־13 במארס מבריק אריאן מגיבה לזאלצבורג, לסרן מקינוני: "הגעתי עם אוצר-בכר לשווייץ. מצטער שלא נפרדתי מסגן מקפארלנד."

מדוע לא נפרדו הנציגים היהודיים מן הקצין האמריקאי, שכל תפקידו היה ללחטם? באותו רגע גילו בזאלצבורג שחלה טעות: יחד עם אוצר בכר נמסר לנציגים היהודיים גם אוצר גדול שני, שכלל לא היה שייך לכך. טעות זו באה בגלל מחלתו של הקצין האמריקאי האתראי. האמריקאים ניסו ברגע האחרון למנוע בעד נציגי הסוכנות לעבור את הגבול, אך אלה בכר הספיקו להגיע לשטח שווייץ.

כעבור זמן השלימו האמריקאים עם העובדה המוגמרת, צירפו פשוט את האוצר השני לאוצר-בכר. על כך הם הודיעו ב־20 במארס במכתב לאליעזר קפלן, גובר הסוכנות היהודית. (לפי גירסה אחרת, הסכימו האמריקאים מראש למסור ליהודים גם את האוצר השני, מאחר שנתגלה כי נעלמו בינתיים חלקים חשובים מאוצרו של בכר, שהיו כלולים ברשימת-המלאה המקורית).

אולם כאשר הגיע אוצר-בכר סוף כל סוף לידי הסוכנות היהודית בארץ-ישראל, נקבע בתמיחה עצומה כי כל ערכו אינו מגיע אלא ל־50 אלף דולאר! והרי עוד ב־1945 העריכו האמריקאים את אוצר-בכר מ־2 בלבד בסכום של למעלה ממיליון דולאר!

כיצד נוצר מער פנטסטי זה — העלמו של רכוש בן מיליונים? למי היה שייך רכוש זה באמת? מי שם את ידו עליו? מה הקשר בין תעלומה זו ובין תעלומת העדויות של קסטנר למען בכר? מה הקשר בינה ובין החיפוי שננתנה ממשלת ישראל לקסטנר לאחר מכן, עד להתנקשות המיסתורית בחיי קסטנר?

השבוטון השווייצרי מתעלם, בעדינות רבה, משאלות אלה. אולם "העולם הזה" יחזור אליהן בהמשך סידרה זו.